

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Кафедра статистики

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА
на здобуття освітнього ступеня магістр
зі спеціальності 6.030506 Статистика бізнесу
за освітньою програмою
«051 Економіка»

на тему: «**СТАТИСТИЧНЕ ОЦІНЮВАННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ
ДІЯЛЬНОСТІ В УКРАЇНІ**»

Виконавець:

студент факультету менеджменту, обліку та
інформаційних технологій

Березорудський Андрій Миколайович _

/підпис/

Науковий керівник:

к. е. н., доцент

Вітковська Катерина Вікторівна _

/підпис/

ОДЕСА – 2020

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО – МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ СТАТИСТИЧНОГО ОЦІНЮВАННЯ ІНВЕСТИЦІЙ	6
1.1. Поняття, об’єкти та суб’єкти інвестиційної діяльності	6
1.2. Класифікація та форми інвестицій	9
1.3. Методика та критерії дослідження рівня статистичної оцінки інвестиційної привабливості	11
РОЗДІЛ 2. СТАТИСТИЧНИЙ АНАЛІЗ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УКРАЇНІ У 2014-2019 РОКАХ.....	20
2.1. Оцінка динаміки капітальних інвестицій за джерелами фінансування	20
2.2. Статистичний аналіз динаміки капітальних інвестицій за видами економічної діяльності	29
2.3. Оцінювання прямих іноземних інвестицій в економіку України	34
РОЗДІЛ 3. ОЦІНЮВАННЯ ВПЛИВУ ФАКТОРІВ НА РОЗМІР ІНВЕСТИЦІЙ ТА ШЛЯХИ ПОЛІПШЕННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОГО КЛІМАТУ В УКРАЇНІ .	44
3.1. Регіональна оцінка обсягу капітальних інвестицій	44
3.2. Статистична оцінка впливу факторів на рівень капітальних інвестицій	52
3.3. Рекомендації щодо підвищення обсягу інвестицій в Україні	58
ВИСНОВКИ	66
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	70
ДОДАТКИ.....	74

ВСТУП

Необхідною умовою розвитку економіки є висока інвестиційна активність. Вона досягається за рахунок збільшення обсягів реалізованих інвестиційних ресурсів і найбільш ефективного їх використання в пріоритетних сферах матеріального виробництва та соціальної сфері. Інвестиції призначені для підняття та розвитку виробництва, збільшення його потужностей, технологічного рівня. Інвестиції формують виробничий потенціал на новій науково-технічній базі та зумовлюють конкурентні позиції країн на світових ринках. Інвестиції є локомотивом у розвитку економіки.

Інвестиційна діяльність являє собою один з найбільш важливих аспектів функціонування будь-якої комерційної організації. Причинами, які зумовлюють необхідність інвестицій в основний капітал, є відновлення наявної матеріально-технічної бази, нарощування обсягів виробництва, освоєння нових видів діяльності.

Актуальність теми. Інвестиційна діяльність вивчається як в рамках окремо взятої організації або фірми, так і для всієї держави в цілому. Процес інвестування відіграє важливу роль в економіці будь-якої країни. Інвестування в значній мірі визначає економічне зростання держави, зайнятість населення і складає істотний елемент бази, на якій ґрунтується економічний розвиток суспільства. Тому проблема, пов'язана з ефективним здійсненням інвестування, заслуговує на серйозну увагу.

Ступінь розробленості проблеми. Розвиток інвестиційних процесів і їх регулювання з боку держави розглядаються в економічній теорії як у класичній, так і в кейнсіанській концепції. Макроекономічні аспекти інвестицій були досить повно розкриті в працях відомих зарубіжних економістів: Дж.Кейнса, Дж.Кларка, А. Маршалла, Д. Рікардо, П. Самуельсона, А. Сміта, Г.Хаблера, Р.Харрода, У.Шарпа і ін. Проблеми інвестицій, а також інвестиційних процесів детально вивчалися в працях сучасних зарубіжних економістів - П.Р.Кругмана, А.Кульмана, А.Мертенса,

М.Обстфельда і ін. Регіональні аспекти розвитку інвестиційних процесів розглядалися в дослідженнях В.Д.Андріанова, В.М.Багінової, А.Г. Гранберг, З.Б-Д.Дондокова, І.В.Максімова, І.В.Сергеева, Ф.С.Тумусова, Г.В.Хомкалова і ін.

Метою випускної роботи є дослідження теоретичних і практичних аспектів статистичного вивчення інвестицій.

Відповідно до поставленої мети в роботі передбачено вирішення таких основних завдань:

- розглянути сучасне поняття інвестицій та його видів;
- визначити показники вимірювання інвестицій, та оцінити їх розмір;
- визначити основні показники динаміки інвестицій;
- оцінити рівень інвестицій за допомогою економіко-статистичних показників.
- дослідити інвестиції в Україні;
- запропонувати оптимальні шляхи підвищення розміру інвестицій в Україні;

Об'єктом дослідження є розмір інвестицій.

Предметом дослідження є кількісно-якісна характеристика інвестицій та їх статистичне оцінювання.

Методи дослідження. У процесі дослідження були використані загальнонаукові прийоми і методи наукового пізнання. Серед них: метод групування, порівняння та узагальнення економічних показників для дослідження тенденцій і закономірностей такого явища як інвестиції; метод системної оцінки для з'ясування базових теоретичних аспектів інвестицій; метод теоретичного узагальнення і порівняння для розкриття ролі інвестицій в економіці країни. При цьому використовується низка статистичних методів. Для аналізу інтенсивності динаміки використовуються ланцюгові та базисні показники.

Інформаційну базу дослідження складають наукові праці вітчизняних і зарубіжних економістів, офіційні статистичні дані державної служби статистики, законодавчі і нормативні акти.

Структура роботи. Випускна робота складається з вступу, трьох розділів, висновків, містить список використаної літератури та додатки.

Кваліфікаційна робота магістра складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел (30 найменувань) та 5-х додатків. Загальний обсяг роботи становить 81 сторінку. Основний зміст викладено на 64 сторінках. Робота містить 13 таблиць, 9 рисунків.

Публікації та апробація результатів дослідження. Березорудський, А. М. Статистична оцінка впливу факторів на обсяг капітальних інвестицій в Україні [Текст] / А. М. Березорудський, К. В. Вітковська // Статистика – інструмент соціально-економічних досліджень : збірник наукових студентських праць. Випуск 6. Частина II – Одеса, ОНЕУ. – 2020. – С. 62 – 68.

ВИСНОВКИ

Інвестиційна діяльність – це організована певним чином діяльність, що проводиться умовах господарювання, що існує в країні, сутність її полягає в ціле направленому процесі пошуку потрібної кількості інвестиційних ресурсів, виборі конкретних об'єктів для їх вкладання, розробка та впровадження інвестиційної програми та забезпечення її ефективної реалізації для отримання прибутку або ж іншого позитивного результату. Проте економіка має потребу в удосконаленні правової бази та підвищення дієздатності механізмів забезпечення сприятливого клімату. Аналіз особливостей фінансового інвестування показує, у структурі фінансового інвестування економіки України за останні час відбулися негативні зміни. Для того, щоб фондовий ринок зміг виконувати завдання, пов'язані з вирішенням проблем забезпечення економіки інвестиційними ресурсами основним завданням на сьогодні має бути мобілізація тимчасово вільних коштів населення й господарюючих суб'єктів через використання існуючих фінансових інструментів і перерозподіл цих коштів у сектори економіки, які потребують додаткового фінансування для подальшого розвитку.

У період що досліджується, чітко простежується тенденція до зростання капітальних інвестицій. Так у 2019 році капітальні інвестиції склали 624 млрд. гривень проти 578,7 млрд. грн у 2018 році, тобто за рік вони зросли на 45,3 млрд. грн, або на 7,8%. А у 2019 році порівняно з 2014 роком, тобто за 5 років, капітальні інвестиції в Україні зросли в 2,844 рази, таким чином капітальні інвестиції в середньому щороку зростали на 23,2%. Треба також відмітити, те що у 2019 році темп приросту капітальних інвестицій сповільнився по рівняно з минулими роками, так 2015-2018 роках темп приросту був значно вище, що може свідчити про негативну тенденцію, що до зниження розміру капітальних інвестицій в економіку України. Максимальний темп приросту спостерігався у 2016 році на рівні 31,5% рік до року.

У 2019 році у структурі капітальних інвестицій, інвестиції у матеріальні активи склали 96,2%, а інвестиції у нематеріальні активи 3,8%.

Найбільшу частку у структурі інвестицій у матеріальні активи у 2019 році займали інвестиції у машини, обладнання та інвентар – 31,8%, за ними йдуть інвестиції у інженерні споруди – 23,9%, нежитлові будівлі – 16,1%. Частка інвестицій у матеріальні активи у структурі капітальних інвестицій у 2019 році порівняно з 2018 роком зросла на 2,5 відсоткових пункти, частка інвестицій у нематеріальні активи відповідно знизилась на 2,5 відсоткових пункти.

Найбільшим джерелом фінансування капітальних інвестицій у 2019 році в Україні були власні кошти підприємств та організацій, їх частка в структурі капітальних інвестицій складала 65,4%, у минулому році частка складала 70,8% - найбільше значення за аналізований період, таким чином за рік частка у структурі капітальних інвестицій скоротилася 5,4 відсоткових пункти. Власні кошти підприємств і організацій направлені на капітальні інвестиції склали 408,3 млрд. грн. за рік вони скоротилися на 0,3%. Це одне з двох джерел фінансування інвестицій, які зменшилися порівняно з минулим роком. Не зважаючи на це інвестиції за рахунок власних коштів підприємств та організацій за п'ять років зросли в 2,6 рази. Другим джерелом фінансування, що скоротилося було кошти населення на будівництво житла, вони у 2019 році знаходилися на рівні 32,4 млрд. грн проти 34,6 млрд. грн у 2018 році, тобто за рік вони знизилися на 2,2 млрд. грн, або на 6,4%. Їх частка у структурі капітальних інвестицій склала 5,2% - це найменше значення коштів населення направлених на будівництво житла за аналізований період, за останій рік частка знизилась на 0,8 в.п., а порівняно з 2015 роком коли частка була найбільшою (11,7%) знизилась на 4,8 в.п. Незважаючи на зниження частки в структурі, розмір інвестицій за рахунок коштів населення направлених на будівництво за період в п'ять років збільшився на 46,9%, це означає що темпи росту інших джерел були вищими, що відбилося на розмірах частки в структурі.

Фінансування інвестицій за рахунок банківських кредитів і позик за рік зросло на 22,4 млрд. грн, або на 50% до 67,2 млрд. грн, що складає 10,8% у структурі капітальних інвестицій у 2019 році, що на 3 в.п. більше ніж минулого року коли цей показник складав 7,8%. Найбільша частка банківських кредитів і позик за аналізований період зафіксована у 2019 році, а найнижча частка інвестицій фінансованих за рахунок банківських кредитів та позик в структурі кредитів була зафіксована у 2017 році на рівні 6,6%

Кошти направлені на капітальні інвестиції інвесторами-нерезидентами у 2019 році склали 4,7 млрд. грн, проти 1,8 млрд. грн. роком раніше, таким чином інвестиції нерезидентів збільшилися на 2,9 млрд. грн, або в 2,6 рази, це найбільший темп росту серед усіх джерел фінансування інвестицій у 2019 році. Таке велике зростання пояснюється значним скороченням розміру інвестицій від нерезидентів у 2018 році порівняно з 2017 роком, так інвестиції склали 1,8 млрд. грн (найнижче значення за аналізований період) і 6,2 млрд. грн відповідно, тобто інвестиції нерезидентів скоротилися на 71,1%. Загалом за аналізований період інвестиції від нерезидентів можна охарактеризувати, як такі що не мають чіткої тенденції, що може свідчити про те що у закордонних інвесторів немає достатнього рівня впевненості у надійності таких інвестицій та довіри до української економіки. Вони оцінюють такі інвестиції як досить ризиковані. У 2019 році частка капітальних інвестицій інвесторів-нерезидентів у структурі капітальних інвестицій складала лише 0,7%, це найнижча частка серед усіх джерел фінансування, що дає зрозуміти те що інвесторам з інших країн зовсім не цікаві інвестиції в українську економіку. Найвища частка інвестицій від нерезидентів зафіксована у 2015 році на рівні 3%, при цьому найбільший розмір інвестицій зафіксований за підсумками 2016 року, коли інвестиції склали 9,8 млрд. грн, а частка – 2,7%. Найнижча сума інвестицій нерезидентів 1,8 млрд. грн була у 2018 році, то діж і їх частка скоротилася до мінімального значення за аналізований період – 0,3% у структурі капітальних інвестицій. За п'ять років розмір коштів інвестованих нерезидентами скоротився на

17,3%. Розмір капітальних інвестицій фінансованих інвесторами-нерезидентами на стільки невеликий, що майже знаходиться в межах статистичної похибки.

Прямі іноземні інвестиції (ПІІ) в Україну у 2019 році склали 51387 млн. дол. США, що на 7378 млн. дол. США, або на 16,8% більше ніж роком раніше. У 2015 році розмір ПІІ у зв'язку з важкими економічними обставинами в країні скоротилися на 12,2%, після чого було незначне зростання у 2016 році з подальшим скороченням інвестицій у 2018 році. Лише у 2019 році розмір ПІІ досягнув і перевершив на 3,1% рівень до кризового 2014 року. Інструменти участі в капіталі у 2019 році склали 81,1% у структурі прямих іноземних інвестицій в Україну, а боргові інструменти відповідно склали 18,9%. Для України за останні п'ять років характерна частка інструментів участі в капіталі в прямих іноземних інвестиціях на рівні не менше ніж 80%.

Сьогоднішня ситуація в Україні на рахунок прямих іноземних інвестицій є не втішна. Це зумовлено найперше відсутністю стратегії із залучення прямих іноземних інвестицій та події які відбуваються на Сході країни мають значний вплив на величину інвестицій. До чинників, які не дають розвиватися інвестиційної діяльності в Україні належать: законодавча нестабільність, відсутність ефективної стратегії щодо залучення інвестицій, значний податковий та адміністративний тиск на об'єкти підприємництва, неврегульованість питань захисту прав власності інвесторів та інші. Досягнення стабільного економічного росту економіки України напряду залежить від покращення її інвестиційного клімату. Адже це безпосередньо буде сприяти механізму залучення іноземних інвестицій. Основою якого є економіко-організаційний блок, що базується на обґрунтованій стратегії залучення інвестицій з закордону, системі пільг в оподаткуванні. Розвиток певних сфер економічної діяльності забезпечить покращення економічного становища в Україні. Тому інвестиційна діяльність потребує негайного прийняття стимулюючих заходів, які б пришвидшили притік вітчизняного та іноземного капіталу в економіку України, який покращить розвиток пріоритетних сфер вітчизняної економіки.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Райзберг Б. А., Лозовский Л. Ш., Стародубцева Е. Б. Современный экономический словарь. :М. Инфра-М, 2006. «Инвестиции»
2. Инвестиции [Електронний ресурс] // Вікіпедія. – Режим доступу: <https://ru.wikipedia.org/wiki/%D0%98%D0%BD%D0%B2%D0%B5%D1%81%D1%82%D0%B8%D1%86%D0%B8%D0%B8>.
3. Макконнелл К. Р., Брю С.Л. Экономикс: принципы, проблемы и политика. — М.: Республика, 1992. — Т. 2. — С. 388. — 400 с. — ISBN 5-250-01486-0.
4. Закон України Про інвестиційну діяльність [Електронний ресурс] // Офіційний веб портал Верховної Ради України. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1560-12#Text>
5. Інвестиції: поняття та структура. Економічна сутність і форми інвестицій [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://studentam.net.ua/content/view/5024/132/>
6. Статистика інвестиційної діяльності [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://personal.in.ua/article.php?ida=548>
7. Статистика інвестиційної діяльності / В. Захожай, М. Кіт // ПЕРСОНАЛ. Журнал інтелектуальної еліти. – 2007. – №8. – С.10–17.
8. Радевич Т.В., Полтавський університет економіки і торгівлі / Капітальні інвестиції в Україні: сучасні тенденції та перспективи розвитку
9. Методика розрахунку індексу капітальних інвестицій, затвердженої наказом Держкомстату від 25.12.2009 № 494.
10. «Статистичний щорічний України 2019»: Київ 2020 / Державна служба статистики України, 2020, Вернер І. Є. (за редакцією), 2020
11. «Статистичний щорічний України за 2018 рік» : Житомир ТОВ «БУК-ДРУК» 2019 / За редакцією І. Є. Вернера Відповідальний за випуск О. А. Вишневська

12. Про затвердження Методологічних основ та пояснень до позицій Класифікації видів економічної діяльності [Електронний ресурс] // Офіційний веб портал Верховної Ради України. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0396832-11#Text>
13. Класифікація видів економічної діяльності ДК 009:2010 [Електронний ресурс] // Офіційний веб портал Верховної Ради України. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/vb457609-10#Text>
14. Сухоруков, А. І. та ін. Інвестування української економіки: моногр. / За ред. А.І. Сухорукова; РНБОУ, Нац. ін-т проблем міжнародної безпеки. – К., 2005. – 439 с
15. Основні напрями міжнародної інвестиційної діяльності [Електронний ресурс] – Режим доступу: https://pidru4niki.com/14821111/investuvannya/osnovni_napryami_mizhnarodnoyi_investitsiynoyi_diyalnosti
16. Іноземні інвестиції в Україні: де знайти дані, як читати платіжний баланс, про що говорять останні цифри [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://expla.bank.gov.ua/expla/src/files/Publication126.pdf>
17. Презентація НБУ «Оцінка обсягів П в яких кінцевим контролюючим інвестором є резидентом [Електронний ресурс] – Режим доступу: https://bank.gov.ua/ua/file/download?file=FDI_round_trippling_ICL-DFS.pdf
18. Кравець О.С. Статистика: навчальний посібник / О.С. Кравець – Одеса: Пальміра, 2008. – 266 с.
19. Капітальні інвестиції за регіонами [Електронний ресурс] // Офіційний веб портал Державної служби статистики України . – Режим доступу: http://www.ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2018/ibd/kinv_r_rik/kinv_r_rik_u.htm
20. Гольдберга А.М. Общая теория статистики: Учебник / А.М.Гольдберга, В.С. Козлова. – М.: Финансы и статистика, 1985. – 412 с.

21. Вітковська К.В. Статистична оцінка впливу факторів на рівень бідності / - К.В. Вітковська// Формування ринкових відносин в Україні. - 2015. - № 3. - С. 202-205.
22. Козак Ю. Г. Математичні методи та моделі для магістрантів з економіки. Практичні застосування : Навч. посібник.// Ю.Г. Козак, В.М. Мацкул – Київ : «Центр учбової літератури», - 2016.- 252 с.
23. Мочерний С.В. Економічна енциклопедія: У трьох томах. Т. 2. – К.: Видавничий центр “Академія”, 2000. – 864 с.
24. Базилінська О.Я. Макроекономіка: Навчальний посібник. – 2-ге видання, виправлене. – К.: Центр учбової літератури, 2009. – 442с.
25. Базилевич В.Д., Базилевич К.С., Баластрик Л.О. Макроекономіка: Підручник / За редакцією Базилевича. – К.: Знання, 2007. – 703с
26. Скірка Н.Я. Стимулювання інвестиційної діяльності як чинник чинник оптимізації структури економіки країни: теоретичні та практичні аспекти // Науковий вісник НЛТУ України. – 2008. - № 18(6). – С.205-213.
27. Міжнародна інвестиційна діяльність (2002). Потенціал вільних (спеціальних) економічних зон [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://library.if.ua/book/125/8251.html>
28. Потепління інвестиційного клімату в Україні [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://yur-gazeta.com/publications/practice/inshe/poteplinna-investiciynogo-klimatu-v-ukrayini.html>
29. Офіційний портал Міністерства розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://www.me.gov.ua/News/Detail?lang=uk-UA&id=09969508-2d02-483d-a63a-5c9aa7675e38&title=Vvp-40-Ta50-MlrdDolSshaPiiDo2024-Roku-PrezentovanaStrategiiaEkonomichnogoZrostannia>

30. Березорудський, А. М. Статистична оцінка впливу факторів на обсяг капітальних інвестицій в Україні [Текст] / А. М. Березорудський, К. В. Вітківська // Статистика – інструмент соціально-економічних досліджень : збірник наукових студентських праць. Випуск 6. Частина II – Одеса, ОНЕУ. – 2020. – С. 62 – 68.